

ICT MARKTTOETS

Digitaal Stelsel Omgevingswet / Open Stelsel (DSO)

Gehouden op 28 november 2017 – Rapportage

INHOUDSOPGAVE

MANAGEMENTSAMENVATTING	3
1. INLEIDING	5
2. VRAAGSTELLING	9
3. IS DE GEBODEN INFORMATIE EN ONDERSTEUNING VOLDOENDE?	10
4. NEEMT U AL CONCRETE INITIATIEVEN IN AANSLUITING OP HET DSO?	19
5. CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN.....	25
BIJLAGE A. DEELNEMERS ICT MARKTTOETS.....	27
BIJLAGE B. TIJDENS DE WORKSHOP GEBRUIKTE SHEETS.....	29
BIJLAGE C. ALGEMENE ACHTERGRONDINFORMATIE	30
BIJLAGE D. ACHTERGRONDINFORMATIE VRAAG 1 EN 2.....	31

MANAGEMENTSAMENVATTING

Vraag 1) Is de door het Programma geboden informatie en ondersteuning voldoende om als marktpartij software te kunnen (door)ontwikkelen en aanbieden?

De marktpartijen zijn gezamenlijk van mening dat, hoewel er heel veel informatie beschikbaar is, dit nog onvoldoende is om nu al software te kunnen doorontwikkelen en aanbieden.

Samengevat komt het er op neer dat de business case door marktpartijen nog niet gemaakt kan worden. Er mist met name nog (voldoende zekere) informatie met betrekking tot de tijdlijnen en de toe te passen (gegevens)standaarden en de geldigheidsduur daarvan.

Daarnaast zijn de mogelijke klanten en eindgebruikers nog onbekend met (of onzeker over) de gevolgen van de Omgevingswet voor hun organisatie. Door deze onbekendheid kunnen klanten en eindgebruikers hun vraag nog niet formuleren.

Voor marktpartijen is het verder lastig te bepalen wat er centraal via het DSO geregeld wordt, welke diensten vanuit de kern worden geboden, en wat er dus door klanten en marktpartijen gezamenlijk aan producten en diensten gerealiseerd zou moeten worden.

De volgende feiten zien de marktpartijen als grote risico's voor de uiteindelijke (markt)werking van het DSO:

1. Er moeten op diverse bestuurlijke niveaus nog vele keuzen gemaakt worden over wie wat gaat doen (landelijk en/of decentraal) met mogelijk uitstel als effect.
2. De juridische procesinrichting- en procesuitvoeringsvraagstukken en ICT worden niet in samenhang uitgewerkt.
3. Er is nog veel onzeker over wat er momenteel wettelijk en/of via welke standaarden geregeld wordt.

De marktpartijen doen een aantal aanbevelingen aan het Programma. De belangrijkste zijn dat het Programma meer helderheid geeft over de roadmap, de samenwerking met marktpartijen intensiveert en een regierol speelt om de kennis en ervaring die via pilots en proeftuinen wordt opgedaan te delen met alle partijen. Zodat best practices ontstaan en klanten, in het bijzonder bevoegde gezagen, ondersteund worden bij hun rol als opdrachtgevende partij.

Vraag 2) Neemt u als marktpartij (al) concreet initiatief om software aan te kunnen bieden waarbij u gebruik maakt van/ aansluit op het DSO?

Een aantal marktpartijen is bij concrete proeftuinen betrokken. Er zijn diverse voorbeelden van lopende initiatieven, op deelterreinen, al dan niet direct gerelateerd aan het DSO, zoals werken in 3D, met Virtual Reality of het anders ontsluiten van lokale regelgeving. De komst van het DSO is daarbij wel een motor voor dit soort initiatieven, met name voor het samenbrengen van data en meer gebiedsintegraal kijken.

Andere marktpartijen zijn nog niet concreet bezig met het inzetten van vernieuwde software. Vaak omdat de betrokken klantgroep hun behoefte nog niet goed in beeld heeft. De marktpartijen geven veel onderwerpen aan die verder uitgewerkt en geoperationaliseerd moeten worden om het Stelsel tijdig in werking te laten treden. De ambitie en scope van het Programma vinden ze erg groot. De behoefte van de marktpartijen is vooral om het 'kleiner en hanteerbaar te maken' met pilots en best practices om zo te ervaren wat er werkt en niet werkt. Dat kan een belangrijke succesfactor zijn in het stapsgewijs laten groeien van het DSO.

1. INLEIDING

1.1 Aanleiding

Digitalisering is een belangrijk instrument voor het bereiken van de doelen van de Omgevingswet. Hiervoor wordt onder meer een digitaal stelsel voor de Omgevingswet (DSO) ontwikkeld. Dit stelsel is een verzameling ICT-voorzieningen, afspraken en registraties die alle relevante regelgeving en informatie over de fysieke leefomgeving ontsluit. Het uitgangspunt is dat de overheid verantwoordelijk is voor basissoftware, de basisgegevens en –infrastructuur. Het DSO wordt ontwikkeld als een ‘open stelsel’. Dit wil zeggen dat het voor de markt beschikbaar is om eigen, aanvullende software te ontwikkelen voor overheden, burgers en bedrijven. De overheid en de markt zijn erbij gebaat dat er een goede aansluiting is en dat het open stelsel de markt uitnodigt te vernieuwen.

Het Programma ‘Aan de slag met de Omgevingswet’ wil ten behoeve van de realisatie van het DSO bij de relevante marktpartijen toetsen of bovengenoemde achtergrondinformatie van het stelsel uitnodigt tot het (kunnen) ontwikkelen van software. Het Rijk heeft voor de marktconsultatie een instrument dat in afspraak met en onder verantwoordelijkheid van branchevereniging Nederland ICT wordt ingezet, de ICT Markttoets (voorheen ICT Haalbaarheidstoets). Om de markt te consulteren, heeft Nederland ICT namens het Programma op dinsdag 28 november 2017 een ICT Markttoets georganiseerd. Tijdens deze ICT Markttoets heeft het Programma een aantal open vragen voorgelegd aan de markt.

Het Programma volgt een ‘agile’ ontwikkelproces. Hiervoor is afstemming met de markt belangrijk. De resultaten van deze ICT Markttoets kunnen dan ook verder richting geven aan de doorontwikkeling van het stelsel.

1.2 ICT Markttoets

De ICT Markttoets is een instrument van branchevereniging Nederland ICT dat door de Rijksoverheid ingezet wordt om in een vroegtijdig stadium in de markt pre-competitief te toetsen of (specifieke onderdelen van) een strategie voor een project of aanbesteding haalbaar en realistisch is. De toets is ontwikkeld in samenwerking met de ministeries van BZK en EZ, is onderdeel van de iDialoog (de samenwerking tussen Rijk en ICT-bedrijfsleven) en wordt sterk gestimuleerd vanuit de Rijksoverheid. Zie www.ictmarkttoets.nl.

De ICT Markttoets wordt onder verantwoordelijkheid van de projectleider van Nederland ICT uitgevoerd. Voorbereiding, begeleiding en rapportage worden uitgevoerd door adviesbureau PBLQ.

Het proces om de ICT Markttoets uit te voeren bestaat uit zes opeenvolgende stappen:

- *Stap 1: De vraagstelling*
Een overheidsorganisatie komt met een vraag, concept of idee naar Nederland ICT om voor te leggen aan ICT-bedrijven. Nederland ICT formuleert in overleg een heldere vraagstelling en doet een aankondiging van de ICT Markttoets aan de markt.
- *Stap 2: Deelnemers workshop*
In overleg met Nederland ICT selecteert de vragende overheidsorganisatie een aantal ICT-bedrijven dat wil deelnemen aan de workshop.
- *Stap 3: De workshop*
Nederland ICT organiseert een workshop waarin de deelnemers discussiëren over de haalbaarheid van (specifieke onderdelen van) de vraag, het concept of het project. Ook de vragende overheidsorganisatie neemt actief deel aan de workshop.
- *Stap 4: De conceptrapportage*
Op basis van de resultaten van de workshop stelt Nederland ICT een conceptrapportage op.
- *Stap 5: De commentaarronde*
Nederland ICT legt de conceptrapportage voor aan de deelnemers van de workshop. Op individuele basis kunnen zij schriftelijk reageren en aanvullingen geven.
- *Stap 6: De definitieve rapportage*
Waar mogelijk verwerkt Nederland ICT de aanvullingen van de workshopdeelnemers. Nederland ICT biedt de eindrapportage over de ICT Markttoets, geanonimiseerd, aan de vragende overheidsorganisatie aan en zorgt dat deze door de gehele markt kan worden ingezien.

1.3 Aanpak

Conform het concept van de ICT Markttoets zijn de volgende stappen uitgevoerd:

- De uitnodiging van Nederland ICT voor deelname aan de ICT Markttoets is op 12 oktober 2017 gepubliceerd. De uitnodiging bevat de vragen van het programma aan de markt;
- Als bijlagen bij de uitnodiging is 'Algemene achtergrondinformatie' en 'Achtergrondinformatie bij vraag 1 en vraag 2' inclusief een verwijzing naar API- en URI strategie op de website van het programma gegeven. Deze informatie is te vinden op de site: aandeslagmetdeomgevingswet.nl;
- Alle aangemelde marktpartijen zijn 13 november 2017 uitgenodigd voor deelname aan de workshop. De lijst met deelnemers aan de workshop is opgenomen in bijlage A;
- In de workshop zijn de deelnemende bedrijven (de markt) en vertegenwoordigers van het Programma, onder begeleiding van PBLQ, aan vier tafels in twee rondes en een gezamenlijke slotronde interactief in gesprek gegaan over de vragen van het programma;
- Onder auspiciën van Nederland ICT is het resultaat van de workshop verwerkt in een geanonimiseerde conceptrapportage;
- De conceptrapportage is aan de markt voorgelegd voor commentaar. Daarna is het rapport definitief gemaakt en namens de markt aangeboden aan de opdrachtgever;
- Het eindrapport is openbaar gemaakt via de website van Nederland ICT en is tevens aan de deelnemende bedrijven toegestuurd.

1.4 Indeling rapport

De indeling van het rapport is als volgt:

- Hoofdstuk 2 beschrijft de vragen van DSO aan de markt over de geschiktheid van de door het Programma ter beschikking gestelde informatie voor de inzet van de marktpartijen voor het Stelsel;
- De twee hoofdvragen komen aan de orde in de hoofdstukken 3 en 4. Elk hoofdstuk begint in de eerste paragraaf met herhaling van de gestelde vragen. Daarna volgen samenvattingen van de antwoorden van de markt op de vragen¹, aangevuld met (aandachts-)punten die de marktpartijen aan het Programma ter overweging geven;

¹ Dit rapport hanteert vaak het begrip 'de markt', hoewel niet in alle gevallen alle deelnemers een bepaalde mening onderschrijven. Dit rapport geeft het gemeenschappelijke beeld van de (meerderheid van de) aanwezige partijen.

- In hoofdstuk 6 vatten de marktpartijen hun conclusies van de toets samen in de vorm van een aantal opmerkingen. Dit hoofdstuk bevat ook de eerste conclusies die de opdrachtgever namens het Programma aan het slot van de bijeenkomst heeft gedeeld met aanwezigen;
- Bijlage A bevat de lijst van deelnemers aan de workshop.
- Bijlage B bevat de tijdens de workshop door het Programma gebruikte sheets.

Voor meer informatie of vragen inzake dit rapport kunt u contact opnemen met Nederland ICT: Floor Lekkerkerker, tel. 0348 – 49 36 36 of floor.lekkerkerker@nederlandict.nl.

2. VRAAGSTELLING

Het Programma “Aan de slag met de Omgevingswet” heeft de volgende vragen:

1) Is de door het Programma geboden informatie en ondersteuning voldoende om als marktpartij software te kunnen (door)ontwikkelen en aanbieden?

- a) Is wat het Programma biedt volledig of mist u relevante informatie of ondersteuning?
- b) Sluit dit voldoende aan op wat noodzakelijk is voor productontwikkeling en/of het aansluiten op een nieuwe klantvraag?
- c) Gaat de informatie voldoende in op de voorwaarden voor de rol van marktpartijen?
- d) Geeft de informatie voldoende vertrouwen in de werking van het digitaal stelsel en/of wat ziet u als risico's in de marktwerking van het digitaal stelsel?

2) Neemt u als marktpartij (al) concreet initiatief om software aan te kunnen bieden waarbij u gebruik maakt van/ aansluit op het DSO?

- a) Welke partijen ziet u als uw klanten?
- b) Wat is nodig om software aan klanten aan te bieden?
- c) Wat is nodig om software te ontwikkelen en/of aan te passen?
- d) Wat is nodig om software in gebruik te nemen?
- e) Wat ziet u als belangrijkste succes- en faalfactoren?

3. IS DE GEBODEN INFORMATIE EN ONDERSTEUNING VOLDOENDE?

3.1 Vraag 1 van het Programma aan de markt

1) Is de door het Programma geboden informatie en ondersteuning voldoende om als marktpartij software te kunnen (door)ontwikkelen en aanbieden?

- a) Is wat het Programma biedt volledig of mist u relevante informatie of ondersteuning?
- b) Sluit dit voldoende aan op wat noodzakelijk is voor productontwikkeling en/of het aansluiten op een nieuwe klantvraag?
- c) Gaat de informatie voldoende in op de voorwaarden voor de rol van marktpartijen?
- d) Geeft de informatie voldoende vertrouwen in de werking van het digitaal stelsel en/of wat ziet u als risico's in de marktwerking van het digitaal stelsel?

De marktpartijen hebben deze vraag in vier groepen in aanwezigheid van vertegenwoordigers van het Programma besproken. Paragraaf 3.2 vat het antwoord van de markt samen. De daarop volgende paragrafen geven de aandachtspunten en opmerkingen van de marktpartijen bij de aansluiting weer in de vorm van korte alinea's per deelvraag.

3.2 Is de door het Programma geboden informatie en ondersteuning voldoende?

De marktpartijen zijn gezamenlijk van mening dat, hoewel er heel veel informatie beschikbaar is, dit nog onvoldoende is om nu al software te kunnen doorontwikkelen en aan te kunnen bieden. Samengevat komt het er op neer dat de business case door marktpartijen nog niet gemaakt kan worden. Er mist met name nog (voldoende zekere) informatie met betrekking tot de tijdlijnen en de toe te passen (gegevens)standaarden en de geldigheidsduur daarvan. Daarnaast zijn de mogelijke klanten en eindgebruikers nog onbekend met (of onzeker over) de gevolgen van de Omgevingswet voor hun organisatie. Door deze onbekendheid kunnen klanten en eindgebruikers hun vraag nog niet formuleren.

Voor marktpartijen is het verder lastig te bepalen wat er centraal via het DSO geregeld wordt, welke diensten vanuit de kern worden geboden, en wat er dus door klanten en marktpartijen gezamenlijk aan producten en diensten gerealiseerd zou moeten worden.

De volgende feiten zien de marktpartijen als grote risico's voor de uiteindelijke (markt)werking van het DSO:

1. Er moeten op diverse bestuurlijke niveaus nog vele keuzen gemaakt worden over wie wat gaat doen (landelijk en/of decentraal) met mogelijk uitstel als effect.

2. De juridische procesinrichting- en procesuitvoeringsvraagstukken en ICT worden niet in samenhang uitgewerkt.
3. Er is nog veel onzeker over wat er momenteel wettelijk en/of via welke standaarden geregeld wordt.

De marktpartijen doen een aantal aanbevelingen aan het Programma. De belangrijkste zijn dat het Programma meer helderheid geeft over de roadmap, de samenwerking met marktpartijen intensiveert en een regierol speelt om de kennis en ervaring die via pilots en proeftuinen wordt opgedaan te delen met alle partijen. Zodat best practices ontstaan en klanten, in het bijzonder bevoegde gezagen, ondersteund worden bij hun rol als opdrachtgevende partij.

3.3 Is wat het Programma biedt volledig of mist u relevante informatie of ondersteuning?

Volledigheid informatie

Er is heel veel

De marktpartijen geven aan dat er heel veel informatie is: de site is te groot en onoverzichtelijk. Dat maakt dat het moeilijk is overzicht en volledig inzicht te krijgen. Het is daarmee dus niet helemaal duidelijk of onderwerpen missen. De informatie die het Programma beschikbaar stelt, is wel van een andere orde dan bijvoorbeeld een Project Start Architectuur of bestek voor een aanbesteding. De beschikbare informatie is minder concreet dan dergelijke documenten. De marktpartijen zijn zich ervan bewust dat het Programma bezig is een en ander verder uit te werken, maar zien daarin veel aandacht van het Programma voor het “hoe”, zoals de API- en URI-strategie, maar weinig voor het “wat”.

De informatie is nu vooral op papier, maar men heeft behoefte aan concrete hulpmiddelen, waar men daadwerkelijk mee aan de slag kan om nieuwe toepassingen te ontwikkelen.

Structuur en toegankelijkheid van de informatie

De hoeveelheid informatie is heel groot en het is via de website en strategiedocumenten ook toegankelijk. Maar de vindbaarheid van specifieke onderwerpen is lastiger. De vraag van de marktpartijen is hoe je als marktpartij en klant door alle informatie kunt navigeren? De marktpartijen geven daarvoor verschillende suggesties, zoals:

- Domeinen binnen de omgevingswet of processen van betrokken organisaties;
- Rollen van partijen;
- Fasering en aanpak;
- Standaarden, koppelingen en andere afspraken;

- Samenhang tussen verschillende aspecten.

Ontbrekende informatie

Over de planning / roadmap en scope

De marktpartijen missen vooral meer en betere informatie over de roadmap, timing en/of planning: wanneer wordt wat opgeleverd, en hoe is dat dan te gebruiken? Omdat het Programma ambitieus en veelomvattend is, is ook van belang aan te geven wat wel en wat niet binnen de beschreven roadmap vanuit het Programma ter beschikking gesteld zal worden. Met een meer inzichtelijke en betrouwbare planning is voor marktpartijen duidelijker wanneer van bepaalde specificaties, zoals API's en gegevenstandaarden, gebruik gemaakt kan worden. En welke zaken niet door het Programma geregeld gaan worden, en waarin zo nodig op een andere manier voorzien moet worden als klanten en marktpartijen daartoe in het kader van de Omgevingswet wel een behoefte voelen.

Over de status van de centrale producten en diensten

De marktpartijen willen graag niet alleen meer over de planning en scope weten, maar ook over de status van de inhoudelijke afspraken en de landelijke voorzieningen zelf. Het gaat dan bijvoorbeeld om welke content wordt ontsloten door welke API en welke service levels daaraan zijn verbonden. Ook is onduidelijk wat de rol en positie van Informatiehuizen daarin is en hoe marktpartijen met de Informatiehuizen kunnen omgaan.

Over opzet en werking van standaarden en inhoudelijke afspraken

Bij de opzet en de werking van de standaarden en inhoudelijke afspraken hebben de marktpartijen nog veel vragen en opmerkingen, of missen ze bepaalde invalshoeken. Een aantal door marktpartijen genoemde aandachtspunten zijn:

- Objectgericht: hoe komen alle (juridische) regels en afspraken uit de Omgevingswet samen bij een bepaald object?
- Hoe is de samenhang met de Basisregistraties?
- Het al dan niet kunnen werken van de STOP/TPOD afspraken. Deze standaard is niet dynamisch en niet vanuit een geo-perspectief opgesteld.
- STTR is een hele nieuwe ontwikkeling, maar het NEN heeft een standaard liggen. Hoe zit het met het overervingsprincipe binnen de standaard? Waarom kiest het Programma niet voor een bestaande standaard waar mogelijk?
- De lessen uit het Evaluatierapport Praktijkproef Standaard voor omgevingsdocumenten.

- Er is documentatie beschikbaar over de API en URI strategie. De eerste is zeer bekend terrein voor de marktpartijen en is al veelvuldig en ook op grotere schaal/volume in gebruik. Dat geldt niet voor de toepassing van de URI-strategie.
- Hoe ga je functioneel werken met deze technische standaarden en het wettelijk kader?
- Er zijn nog geen best practices, voorbeelden van 'tekststandaarden' of praktische regels.

Ontbrekende ondersteuning marktpartijen

Verantwoordelijkheid DSO versus marktpartijen

Er is behoefte bij de marktpartijen aan meer duidelijkheid waar de rol van de overheid ofwel het Programma, ophoudt en de rol van de markt begint. Welke producten en diensten biedt het Programma en/of de landelijke overheid, tegen welke Service Levels, wat is daarvan verplicht voor de andere overheden en bij de Omgevingswet betrokken partijen. Service levels en garanties zijn belangrijk voor de marktpartijen om hun eigen diensten op te baseren. Zo lag bijvoorbeeld het OLO er regelmatig uit; daar hebben leveranciers last van. Als je als leverancier een product ontwikkelt, zijn er heldere afspraken en documentatie nodig. Ook moet er een mogelijkheid zijn om vragen te stellen. Bijvoorbeeld SLA's, vrijgegeven API's, wat mag wel/niet, etc.

Overleg met marktpartijen

De marktpartijen constateren dat hun kennis en ervaring weinig tot niet gebruikt wordt bij de opbouw van het Stelsel. Er zijn marktconsultaties, maar los van elkaar georganiseerd door verschillende partijen binnen het Programma of de landelijke overheid. Het is voor (individuele) leveranciers moeilijk invloed uitoefenen; het Programma lijkt vanuit hun perspectief wel een olietanker.

De marktpartijen vinden het daarom wel een goed initiatief om deze marktconsultatie te houden. Een andere goede optie om als Programma en Marktpartijen samen te werken ten behoeve van de klanten is samen een of meerdere Proof of Concept's (POC) te maken en gezamenlijk na te gaan wat wel/niet werkt.

Ondersteuning klanten

Naast het overleg met de marktpartijen en koepelorganisaties is er behoefte om de primaire gebruikers beter te informeren over het DSO. Bij gemeenten, waterschappen, planologische adviesbureaus etc. leeft de omgevingswet nog niet voldoende en hebben ze dus ook nog geen concrete vragen naar (aanpassing van) producten en diensten.

Er is bij alle partijen ook veel onzekerheid over het effect van de nieuwe wet op de hoeveelheid en toepassing van regels, wat daarin landelijk is afgesproken en wat de lokale invulling of variantie daarvan kan zijn. Het is lastig voor de marktpartijen om een vraag te creëren als de klanten nog onzeker zijn over wat er wanneer gaat gebeuren, en onder welke voorwaarden dat zal zijn.

3.4 Sluit dit voldoende aan op wat noodzakelijk is voor productontwikkeling en/of het aansluiten op een nieuwe klantvraag?

Wat is noodzakelijk voor productontwikkeling

Voor de marktpartijen is het noodzakelijk dat er voldoende zekerheid is over het bestaan van een markt, dat wil zeggen: een betalende klant voor gedefinieerde producten en diensten. Uit het antwoord op voorgaande vraag blijkt dat dat nog niet het geval is. De essentie is dat een Business case als samenvatting van marktwerking per marktpartij nog niet te maken is. Het is immers niet duidelijk welke investering gedaan kan worden, voor welke klanten, in welke producten en diensten, met welke mogelijke opbrengsten.

De mogelijke klanten

De marktpartijen zien als hun mogelijke klanten de bevoegde gezagen: gemeenten, provincies, waterschappen en samenwerkingsverbanden daarvan. Maar ook MKB bedrijven en consumenten die een omgevingsvergunning nodig hebben of daar vragen bij hebben. De gesprekken rond het Programma gaan tot nu vooral over de overheidsorganisaties als klant. Voor de burgers en bedrijven is nog veel te doen voordat de voorkant en de gehele afhandeling volgens de Omgevingswet voor hen werkbaar is. De overheidsorganisaties hebben juist in hun dienstverlening aan burgers en bedrijven nog een eigen positie te kiezen ten opzichte van het landelijke omgevingsloket.

De vraag van klanten

Zoals bij vraag 1a aangegeven, is er nog geen concrete vraag naar functionaliteit. O.a. ook omdat in de huidige planning van het Programma de afhandeling van vergunningen nog niet aan de beurt is. De marktpartijen, waaronder bestaande huisleveranciers van overheidsorganisaties, zijn vaak beter op de hoogte van de functionele mogelijkheden rond de Omgevingswet dan de klanten of houders van Basisregistraties zelf. Wel is de KING checklist behulpzaam.

3.5 Gaat de informatie voldoende in op de voorwaarden voor de rol van marktpartijen?

Rol van Programma DSO

Voor een aantal marktpartijen is het verrassend dat DSO zelf geen klant blijkt te zijn. Het Programma ontwikkelt zelf producten met inzet van capaciteit van buiten. Producten worden niet (meer) aan marktpartijen gevraagd. De marktpartijen vinden dat wel jammer en een gemiste kans. Ook het opnemen van een centrale voorziening als oplossingsrichting in de wet vinden ze niet nodig; het gaat om de functionaliteit “digitaal aanleveren”. Ze vinden het daarom van extra belang deze landelijke kern nu wel klein te houden.

Afbakening centrale en decentrale en/of marktfunctionaliteit

Op dit moment is voor de marktpartijen nog niet duidelijk wat in de kern zit van wat DSO oplevert en in gebruik neemt. De uitleg van wat minimaal noodzakelijk is, varieert nog. Het is daarmee ook niet duidelijk welke toepassingen voor welke klanten door de markt kunnen worden ontwikkeld. Over wat de mogelijkheden voor productontwikkeling zijn, tast de markt nog in het duister.

Inzet marktpartijen en klanten bij proeftuinen

De marktpartijen wijzen erop dat er wel allerlei pilots en proeftuinen gaande zijn in samenwerking met de eerdergenoemde klanten en soms ook met meerdere marktpartijen gezamenlijk. De samenwerkende partijen maken dan een eigen interpretatie van functionaliteit, standaarden, gegevensafspraken of de DSO roadmap. Maar omdat het DSO materiaal nog niet zeker of goed genoeg is, leiden de pilots en proeftuinen nog niet tot volledige implementaties.

3.6 Geeft de informatie voldoende vertrouwen in de werking van het digitaal stelsel en/of wat ziet u als risico's in de marktwerking van het digitaal stelsel?

Vertrouwen in de werking van het digitaal stelsel

Politiek – bestuurlijke besluitvorming

De werking van het stelsel is sterk afhankelijk van de politiek-bestuurlijke besluitvorming. De marktpartijen zijn bang dat het Programma de complexiteit daarvan onderschat. Zo moeten gemeenten het allemaal gaan regelen, maar dat kunnen ze in de huidige omstandigheden niet. Er is wel een bestuursakkoord, met een programma van eisen, vergelijkbaar met OLO3. Maar op landelijk en lokaal niveau zijn nog veel keuzen te maken.

Daarbij hebben zowel de departementen, landelijke (koepel)organisaties als KING Realisatie en de decentrale overheden een rol. Dat zoiets ingewikkeld is blijkt onder andere uit het voorbeeld “digitale communicatie met de overheid”. Dit is nog steeds niet op het gewenste niveau geregeld.

Passendheid van het stelsel voor de werkelijke situatie

Het Digitaal Stelsel sluit qua ambities aan bij de toekomstige virtuele wereld. Maar nog niet iedereen ziet de consequenties daarvan. Veel betrokken partijen, zoals de bronhouders, denken nog vanuit verkokerde organisaties. Voor de passende werking van het Stelsel is het nodig afspraken te maken op een aantal terreinen:

- Juridisch
- Werkprocessen
- ICT

De marktpartijen nemen waar dat deze afspraken nu in en via verschillende programma's worden gemaakt en niet of beperkt op elkaar worden afgestemd. Daar zit een risico voor de marktpartijen in dat er niet integraal gekeken wordt. Er is dus behoefte aan het organiseren van deze integratie. Het kan daarbij behulpzaam zijn via pilots met geïntegreerde voorbeelden aan de slag te gaan.

Zekerheid dat het ook op een bepaald moment gaat gebeuren

De marktpartijen hebben er ook behoefte aan dat op een bepaald moment helder wordt wanneer en met welk detail het DSO wordt gerealiseerd. Nu is er veel overleg en informatie, maar de scope van het DSO verandert regelmatig. Het is een hele uitdaging voor marktpartijen om bij te blijven, daar intern keuzen over te maken en acties te ondernemen. Een verandering binnen het Stelsel betekent ook dat marktpartijen een eerder gekozen oplossing moeten heroverwegen, omdat de oplossingsrichting toch anders moet. De gevolgen daarvan kunnen behoorlijk wat kosten met zich meebrengen. Voorbeelden als het stoppen met BRP en de vergaande adviezen van BIT geven aan hoe groot het risico is dat marktpartijen lopen als ze te vroeg gaan investeren.

Er is behoefte een aantal zaken eens vast te zetten in de tijd, zoals:

- Wat is het DSO, wat zit er exact in en wat niet?
- Wanneer gaat de wet in?
- Wanneer zijn welke standaarden in welke zekerheid bekend?
- Hoe bouwt de centrale voorziening op, wat zit daar dan wanneer in en wat niet?
- Maak helder welke tastbare resultaten, hoe klein ook, er in 2018 opgeleverd worden.

Risico's in de werking van de markt

Gaan klanten opdrachten geven?

De marktpartijen geven aan dat zij merken dat de mogelijke overheidsklanten nog niet weten wat ze moeten doen om “omgevingswetproof” te zijn. Als ze al een opdracht willen geven, is niet duidelijk op basis van welke standaarden dat zou moeten zijn. De communicatie naar de eindgebruiker is nu vaak te lastig en te vaag; het leidt tot passiviteit op dit onderwerp bij veel bevoegd gezagen. De marktpartijen adviseren meer aandacht te besteden aan de informatie voor de bevoegde gezagen, zodat zij ook beter beeld krijgen van wat er op hen afkomt en wat ze zelf kunnen, willen of moeten. Marktpartijen kunnen helpen bij de vraagarticulatie van klanten door samen te werken en te laten zien hoe het nieuwe stelsel beter kan worden dan het bestaande, en hoe een en ander gefinancierd kan worden.

Kunnen marktpartijen passende en betaalbare oplossingen bieden?

De marktpartijen zijn zelf ook op zoek met manieren om tot passende en betaalbare oplossingen te komen. Door de aandacht voor de juridische of bestuurlijke zaken lijkt een oplossing ingewikkeld. Een ander perspectief ontstaat als je via een andere weg, zoals “klantreizen” (van waaruit bijvoorbeeld de gemeente Amsterdam en gemeente Eindhoven ontwikkelen), of via het inzetten van verschillende soorten producten en marktpartijen, een beter beeld krijgt van de gewenste functionaliteit. Zo zie je wat dat voor de betrokken partijen betekent. Op deze manier werk je aan vraagarticulatie.

Sluit de vraag van klanten en het aanbod van marktpartijen aan op de centrale voorziening?

Volgens de marktpartijen zijn er in essentie twee soorten inzet van marktpartijen:

1. Procesondersteuning van bevoegde gezagen (zoals plan-en zaaksystemen, vergunningsverlening, administratieve processen);
2. Het verbeteren van de informatie positie/oriëntatiefase van alle betrokken partijen, zowel overheden als burgers en bedrijven.

Het centrale DSO zou als kleine kern de informatie, data, kunnen leveren en de marktpartijen de daarbij passende diensten en softwareproducten. Een dergelijke marktwerking veronderstelt wel dat de overheid zich vooral richt op het maken van regelgeving en ketenwerking in plaats van het voorschrijven van softwareoplossingen. Dat geeft ook meer ruimte voor innovatie in producten en diensten vanuit de markt.

Risico's in de (operationele) werking van het stelsel

Naast de risico's in de marktwerking geven de marktpartijen ook een aantal meer operationele aandachtspunten en risico's die aandacht van het Programma behoeven:

- Autorisatie: hoe zorg je er voor dat je weet wie er aan de andere kant zit?

- Hoe sluiten we de basisregistraties op het DSO aan? Via de geo-kant?
- Technische issues, zoals toleranties (bijv. je hebt te maken met verschillende versies van de Oracle Spatial database; waardoor afwijkingen kunnen ontstaan).
- Er wordt op andere plekken, buiten DSO, autonoom al data gegenereerd. Zoals met smart city en IoT. Hierdoor gaat er bij klanten vraag ontstaan naar bepaalde diensten of producten die workarounds vormen rond het DSO. Dit omdat gemeenten toch al bepaalde zaken willen doen, zonder te wachten op het wegnemen van onduidelijkheden rondom de Wet en het Stelsel.
- Er is nog geen enkel standaard softwareproduct dat met URI / Linked Data werkt. De marktpartijen vragen zich af of dat niet een te grote stap vooruit is. Er is immers zowel bij de klanten als bij de marktpartijen weinig kennis en ervaring mee.

4. NEEMT U AL CONCRETE INITIATIEVEN IN AANSLUITING OP HET DSO?

4.1 Vraag 2 van het Programma aan de markt

Neemt u als marktpartij (al) concreet initiatief om software aan te kunnen bieden waarbij u gebruik maakt van/ aansluit op het DSO?

- a) Welke partijen ziet u als uw klanten?
- b) Wat is nodig om software aan klanten aan te bieden?
- c) Wat is nodig om software te ontwikkelen en/of aan te passen?
- d) Wat is nodig om software in gebruik te nemen?
- e) Wat ziet u als belangrijkste succes- en faalfactoren?

De marktpartijen hebben ook deze vraag in vier groepen in aanwezigheid van vertegenwoordigers van het Programma besproken, waarbij de samenstelling van de groepen was gewijzigd ten opzichte van vraag 1. Paragraaf 4.2 vat het antwoord van de markt op de hoofdvraag samen. De volgende paragrafen gaan achtereenvolgens in op de vijf subvragen in de vorm van korte alinea's met opmerkingen en aandachtspunten. Er zit een zekere overlap in de vragen en de antwoorden van marktpartijen ten opzichte van het vorige hoofdstuk.

4.2 Neemt u al concrete initiatieven in aansluiting op het DSO?

Een aantal marktpartijen is bij concrete proeftuinen betrokken. Er zijn diverse voorbeelden van lopende initiatieven, op deelreinen, al dan niet direct gerelateerd aan het DSO, zoals werken in 3D, met Virtual Reality of het anders ontsluiten van lokale regelgeving. De komst van het DSO is daarbij wel een motor voor dit soort initiatieven, met name voor het samenbrengen van data en meer gebiedsintegraal kijken.

Andere marktpartijen zijn nog niet concreet bezig met het inzetten van vernieuwde software. Vaak omdat de betrokken klantgroep hun behoefte nog niet goed in beeld heeft. De marktpartijen geven veel onderwerpen aan die verder uitgewerkt en geoperationaliseerd moeten worden om het Stelsel tijdig in werking te laten treden. De ambitie en scope van het Programma vinden ze erg groot. De behoefte van de marktpartijen is vooral om het 'kleiner en hanteerbaar te maken' met pilots en best practices om zo te ervaren wat er werkt en niet werkt. Dat kan een belangrijke succesfactor zijn in het stapsgewijs laten groeien van het DSO.

4.3 Welke partijen ziet u als uw klanten?

De marktpartijen zien heel veel verschillende organisaties en personen als potentiële klanten. Ze zijn te classificeren afhankelijk van de aard van het bedrijf/product/dienst die wordt geleverd. Er is een grote variatie genoemd. Niet al deze partijen zijn al op een of andere manier actief bij het programma betrokken. Genoemde partijen zijn:

- Lagere overheden;
- Omgevingsdiensten en allen die voor hen werken;
- Partijen in de VTH-keten;
- Partijen in de planvormingsketen;
- Waterschappen;
- Provincies;
- Veiligheidsregio's;
- Bedrijven;
- Burgers;
- Adviesbureaus, architectenbureaus, advocatenbureaus.

4.4 Wat is nodig om software aan klanten aan te bieden?

Om software aan klanten aan te kunnen bieden, zo geven de marktpartijen aan, is nodig dat er enerzijds concrete afspraken en standaarden zijn en anderzijds een heldere klantvraag. Zoals bij de bespreking van vraag 1 is aangegeven, is aan beide voorwaarden nog niet voldaan. Om de klantvraag te onderzoeken en te verhelderen, zouden marktpartijen graag meer proeven zien. Dit zou eveneens als toets van de mogelijke werking van het Stelsel kunnen dienen. Een en ander met betrokkenheid van het Programma en koepelorganisaties als VNG. Zo zou je kunnen beginnen met (het maken van) omgevingsplannen.

Het risico nu is dat proeftuinen en lokale projecten die gedreven worden door vraagstukken waar klanten mee worstelen, leiden tot eigen domeinontwikkelingen (inclusief standaarden). Met het hieruit volgende risico dat deze ontwikkelingen en meer specifieke afspraken later weer moeilijk bij elkaar te krijgen zijn onder het DSO.

Door het inrichten van proeftuinen en pilots én door het delen van de best practices wordt ook voorkomen dat het eindresultaat van DSO partijen overvalt, zoals bij de decentralisatie-beweging. Het is ook goed mogelijk aan te sluiten bij de kansen en uitdagingen die marktpartijen zien, zoals:

- Proeftuinen betreffen zowel software als het gebruik van standaarden. Op beide gebieden zijn individuele marktpartijen betrokken bij initiatieven.
- Een concreet voorbeeld van een project in de randen van DSO is het ontwikkelen van een register waarin de kwaliteitscriteria van medewerkers vastgelegd kunnen worden. Oftewel de kennis en kunde van de VTH medewerker registreren en ook koppelen aan het OLO/DSO.
- Pilots en proeftuinen kunnen betrekking hebben op de domeinen die vooral geraakt worden:
 - Ondersteuning van processen zoals bij VTH (verticaal);
 - Ondersteuning bij data die nodig is (horizontaal).
- Of waar marktpartijen een goede rol zouden kunnen spelen:
 - Data kwaliteit checken/borgen/verbeteren (daarvoor is het wel nodig dat er ook eenduidigheid komt over afspraken met bronhouders);
 - DSO benutten als een bron van data en met kansen voor toepassingen, bijv. aanbieden van integraal beeld voor een primair proces;
 - Datamanagement: wat heb ik nodig, wat heb ik van derden nodig, hoe ben ik in control op mijn data;
 - Proces ondersteunen in de fysieke leefomgeving (bijvoorbeeld VTH);
 - Dashboard (signalen) van kwaliteitscriteria en certificering van bijvoorbeeld medewerkers, maar ook softwarecomponenten.

4.5 Wat is nodig om software te ontwikkelen en/of aan te passen?

Als er een concrete klantvraag van voldoende omvang is en helder is wanneer welke regeling van kracht wordt, hebben de marktpartijen verder vooral concrete en betrouwbare informatie nodig over een aantal onderwerpen. Hieronder staat een (niet uitputtende) lijst van een aantal onderwerpen:

- Het DSO
 - De content van de bronnen: wat zit er nu daadwerkelijk in het DSO?
 - Welke informatieproducten gaat het DSO leveren?
 - Welke performance indicatoren wil je aanhouden?
 - Juridische aspecten: wat als de data niet kloppen? Hoe kom je tot contracten en afspraken? Wie is verantwoordelijk als er straks een dakkapel op een monument staat?
- Randvoorwaarden dat goede digitale dienstverlening vanuit de overheid mogelijk is: goede autorisatie, authenticatie en digitale communicatie met overheids-partijen (berichtenbox en olo);

- API's
 - Van API's moet een overzicht en releasebeleid worden opgesteld. Welke zijn er? Wanneer komen ze? Welke versie gaat het om? Voor wie zijn ze bedoeld? Er moet een duidelijke roadmap zijn.
 - Welk objectmodel zit er achter een API?
 - Welke API's gebruikt DSO zelf?
- URI's
 - Gebruik ervan is voor beide partijen spannend
 - Tip: sluit aan bij wat "gebruikelijk" is
- Standaarden
 - Geef aan hoe lang de standaard geldig is zodat hierop kan worden vertrouwd;
 - Er is ook een "validator" nodig; het voldoen aan de standaard moet toetsbaar zijn. De marktpartij moet er zeker van zijn dat ze het goed hebben gedaan.
- Landelijke en lokale regelgeving
 - Hoe gaan we om met zaken als: 'toepasbare regel' gaat veranderen en dat heeft grote consequenties. Doordenk die (met de burger als vertrekpunt);
 - De lokale regels nemen toe. Hoe beheer je dat?
- Geo objecten
 - Het is absoluut noodzakelijk dat alles in het geo-domein objectgericht is;
 - Voor documenten zoals bijvoorbeeld een omgevingsplan is dat ingewikkeld. Je ontkomt niet aan standaardisatie van die plannen. De vraag is of dat in stapjes kan.
 - De grote vraag is "hoe maak je het werkbaar?" Hoe kom je van de huidige werkwijze tot data-gericht? Sommige inrichtingen zijn nog functiegericht in plaats van data-gericht.

4.6 Wat is nodig om software in gebruik te nemen?

Om software in gebruik te nemen is er commitment en vertrouwen bij alle partijen nodig. De marktpartijen wijzen er nogmaals op dat proeftuinen samen met DSO, klanten en marktpartijen een belangrijke rol kunnen spelen bij het verkrijgen van commitment en consensus en alle partijen ervaring laten opdoen.

Een bijzonder aandachtspunt bij de toekomstige werking van het Stelsel is de positie en rol van informatiehuizen. De marktpartijen hebben daar veel twijfel bij, zowel over het genoemde jaar 2018 als de geboden functionaliteit.

Verder waarschuwen marktpartijen ervoor dat er voor het op orde brengen van de huidige situatie nog veel te doen is voordat nieuwe software in gebruik kan worden genomen. Bijvoorbeeld rond de kwaliteitsverbetering van de data. Een nu al uit te voeren stap is het ondersteunen bij het huidige werk om de bestaande bronnen op orde te krijgen.

4.7 Wat ziet u als belangrijkste succes- en faalfactoren?

De marktpartijen geven als samenvatting van hun antwoorden op de hierboven besproken antwoorden een aantal succes- en faalfactoren.

De marktpartijen noemen als kritische succesfactoren:

- Duidelijkheid over het 'wat' en het moment van invoering voor zowel klant als markt.
 - Meer transparantie en duidelijkheid over wat je nu echt krijgt met de omgevingswet;
 - Zo kan bevoegd gezag ook zelf beter gaan plannen en budgetteren. Nu is er nog te veel onduidelijk. Ook voor de marktpartijen om de bevoegde gezagen te helpen bij het plannings- en budgetteringsvraagstuk.
- Het aanbieden van meer proeftuinen om ervaring op te doen en vraagstukken al doende duidelijker te laten worden (niet alles is van tevoren uit te analyseren en te ontwerpen).
 - Het gaat nog zo lang duren dat voor de tussentijd ook wat nodig is om verbeteringen te boeken;
 - Leg daarbij de focus niet op het niveau van de individuele burger die een vergunning aanvraagt voor een dakkapel, maar bijvoorbeeld op het bouwen van loketten;
- Laat de relevante partijen (als I&M, VNG, BZK) meelopen in de proeftuinen en een rol spelen in regie op landelijke uitwisseling van kennis en ervaring en goede voorbeelden (best practices) en eventueel ook als (bestuurlijke en/of financiële) sponsor;
- Stabiele standaarden/koppelvlakken
 - De beschikbaarheid, kwaliteit en uitwisselbaarheid van de data is essentieel;

Als mogelijke faalfactoren zien de marktpartijen:

- De ambitie van DSO
 - En daarmee het niet helder zijn van de scope;
- Het door gemeenten onvoldoende aangeven wat ze nodig hebben

- Veel klanten gaan pas iets doen ('lopen') in 2020;
- Het opschorten van de wet.

Als kansen voor DSO en de marktpartijen komen de volgende suggesties op tafel:

- Er zijn 400 aanbieders en zo'n 400 afnemers. Neem de regie. Breng de planmakers aan tafel;
- Formeer een koploersploeg en creëer momentum;
- Werk een paar functionaliteiten uit, implementeer dat en ervaar hoe het gaat werken;
- Laat ons 'wegwerp-software' maken om mee te oefenen;
- Maak (test)data beschikbaar.

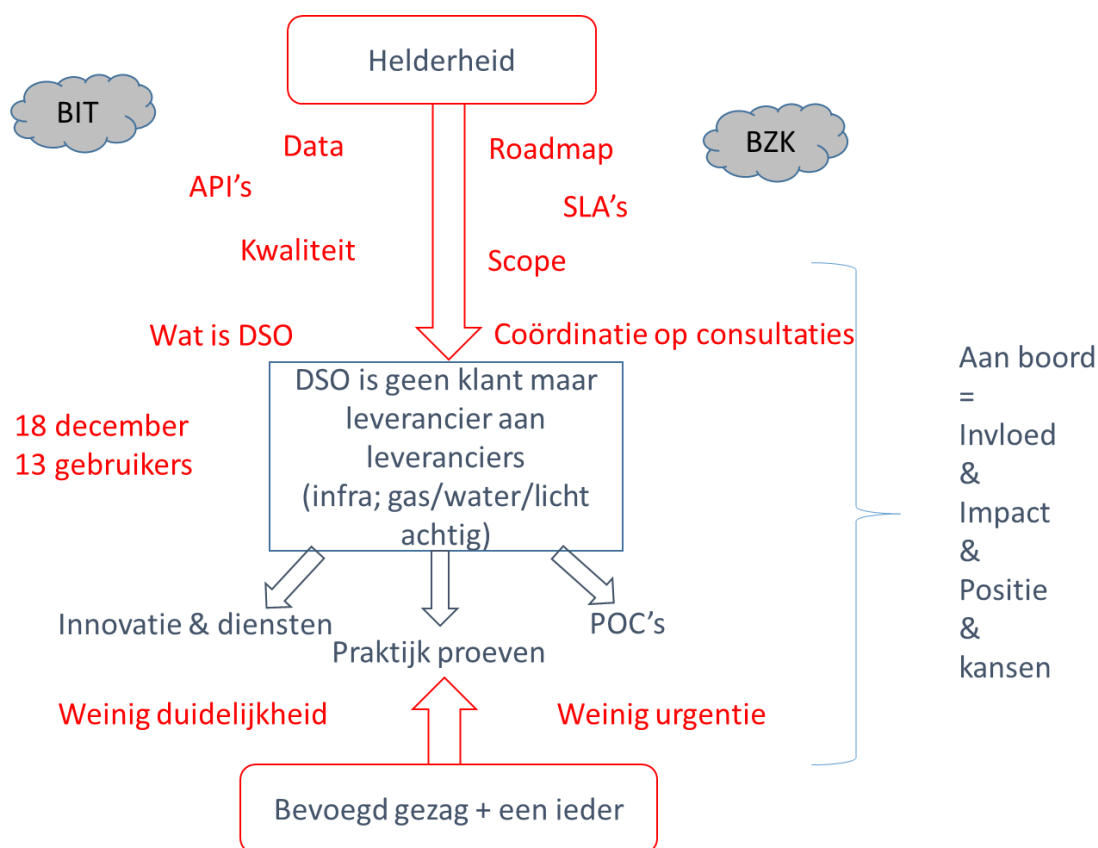
5. CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

Na de behandeling van de twee vragen van het Programma is de workshop afgesloten met samenvattende opmerkingen van alle marktpartijen en de opdrachtgever. Deze zijn hieronder in het kort weergegeven.

5.1 Samenvattende opmerkingen van de individuele marktpartijen

- Heldere planning, welke API kan ik op welk moment gebruiken?
- Roadmap API's, en wat er precies in zit.
- Sneller duidelijkheid over informatiehuizen.
- Maak zo snel mogelijk duidelijk hoe migratie omgevingsplannen naar digitaal leesbare zaken kan maken.
- Ik ben blij, ga zo door, roadmap zou goed zijn.
- Niet eens in 3 jaar met markt om tafel maar elke 3 maanden, geo-objecten verplicht bij werkingsgebied.
- Beproof meer en liefst ook met markt er bij.
- Duidelijkheid op timing, wat wanneer, incl. BIT rapportage en haar betekenis voor markt.
- Ben blij met samenvatting, kijk grondig naar praktijkproef resultaten.
- Als DSO: stimuleer en enthousiasmeer lokale initiatieven om groter geheel verder te helpen.
- Communiceer over wat er nu al kan.
- Standaarden eind 2018 (minimaal versie 0.95) incl. testdata en –systemen.
- Duidelijk afbakenen wat DSO landelijke voorziening gaat leveren en wat niet, meer regie op wat markt aan klanten kan leveren.
- Less is more. Simpel en efficiënt houden.
- Wat doet DSO en wat moeten gemeentes nog doen?
- Zorg voor duidelijke scope afbakening wat DSO wel en niet doet.
- Beperk je tot kern als DSO en markt kan meer dan je denkt.
- Afbakening DSO belangrijkste.
- Sla het plat, concretiseer, maak tastbaar en transparant.
- Maak duidelijke Roadmap met API's, opleveren definitieve standaard eind 2018.
- Heldere scope en keuzes en communicatie hierover.
- Proberen gebruiksvriendelijk te maken.
- Standaarden in beton eind 2018 inclusief testvoorzieningen. Maak toolkit software leveranciers.

5.2 Eerste conclusies van het Programma

De programmamanager geeft namens het Programma een eerste reactie aan de hand van bovenstaande schets. Ze is blij met alle input van de marktpartijen en wil daar snel mee aan de slag. Ze wijst op het karakter van het Programma en DSO, namelijk dat DSO zelf geen klant is, maar meer een nutsvoorziening die dingen regelt en voorziet voor de marktpartijen zelf. In rood aangegeven is een aantal onderwerpen waar het Programma in reactie op de marktpartijen meer aandacht aan wil gaan besteden. Het Programma constateert onder andere dat een betere coördinatie op alle marktconsultaties gewenst is. Ze wijst erop dat de eerstvolgende bijeenkomst op 18 december is. En dat er in 2018 meerdere consultaties zullen zijn.

BIJLAGE A. DEELNEMERS ICT MARKTTOETS

Deelnemende partij	Deelnemer
Atos Nederland BV	Pierre Meester
Caesar Overheid	Coos van der Togt
Capgemini Consulting	Peter Nooteboom
Centric Public Sector Solutions	Sander Meinders
CGI Nederland	Zefanja Kleuters
CycloMedia Technology B.V.	Martin te Dorsthorst
DGMR Software	Richard Schmidt
Esri Nederland	Bas Bijtelaar
Geodan b.v.	Victor van Katwijk
Imagem	Niels van de Graaf
IntellinQ	Milan Uitentuis
Loket Breimer BV	Jan Jacob Breimer
MUG Ingenieursbureau	Hans Hainje
Nazca IT Solutions B.V.	Nus Jurgens
NedGraphics B.V.	Hennie Genee
Nieuwland Geo-informatie	Emil Roes
PSMS	Martin de Vaal
Roxit	Remco Koenders
RuleManagement Group b.v.	Bas Janssen
SAP Nederland B.V.	Stefan Otterheijm
Stadsbeheer BV	Bart Prinsen
Sweco Nederland B.V.	Henri Veldhuis
Tensing	Bart Kusse
Transfer Solutions	Dyonne de Mari
Value & Result	Chris van Wegen

Deelnemende partij	Deelnemer
Programma Aan de slag met de Omgevingswet	Victorine Binkhorst – Ministerie van I&W Bob Coret - Kadaster Gijs van Duijn - Rijkswaterstaat Raymond Feron - Rijkswaterstaat Camille van der Harten - GeoBusiness Joyce de Jong – Programma Omgevingswet Pieter Meijer - Rijkswaterstaat Govert Vastenburg - Kadaster Han Wammes - VNG Realisatie
Nederland ICT	Rowan Huiskes Floor Lekkerkerker
PBLQ	Christina Fortunati Marijke Gijsbers Patrick van Loenhout Jan van Veenen

BIJLAGE B. TIJDENS DE WORKSHOP GEBRUIKTE SHEETS

Klik op bovenstaande afbeelding om de presentatie te openen.

BIJLAGE C. ALGEMENE ACHTERGRONDINFORMATIE

Het stelsel levert integraal inzicht en overzicht over wat er wel of niet kan binnen de fysieke leefomgeving. Het stelsel maakt het mogelijk dat (besluitvormings)processen sneller en beter voorspelbaar verlopen. Gebruikers worden digitaal ondersteund bij hun processen, zoals vergunningaanvragen. Het stelsel moet ook het bevoegd gezag met kwalitatief goede informatie ondersteunen bij de uitvoering van hun processen (o.a. planvorming en vergunningverlening). De verschillende overheden blijven zelf verantwoordelijk voor het digitaal ondersteunen van de eigen, interne processen.

Het DSO wordt gerealiseerd op basis van de Visie Digitaal Stelsel Omgevingswet 2024, een Globaal Programma van Eisen DSO en de Doelarchitectuur DSO. Bij de inwerkingtreding van de Omgevingswet ondersteunt het stelsel de implementatie van de Omgevingswet en voldoet het stelsel aan de relevante wet- en regelgeving. De overheidssoftware biedt tenminste hetzelfde dienstverleningsniveau als in de huidige situatie (het Omgevingsloket Online, de Activiteiten Internet Module en RuimtelijkePlannen.nl), zodat de dienstverlening kan worden voortgezet en uitgebreid naar alle beleidsterreinen van de Omgevingswet.

BIJLAGE D. ACHTERGRONDINFORMATIE VRAAG 1 EN 2

VRAAG 1: ACHTERGRONDINFORMATIE

In het *Bestuursakkoord Implementatie Omgevingswet* is afgesproken dat de gegevens en informatieproducten die deel uitmaken van het DSO als open data voor hergebruik beschikbaar zijn, op zodanige wijze dat derde partijen op basis daarvan door middel van eigen applicaties – en gebruikmaking van de services van het DSO - diensten en producten kunnen ontwikkelen voor (specifieke) doelgroepen. Hierbij dient “open” niet gelezen te worden als “zonder authenticatie/autorisatie”. Sommige services zullen anoniem gebruikt kunnen worden, waarbij er voor andere services beveiligingsmaatregelen van toepassing zijn. Het “open” moet gelezen worden als “eenieder”, een *level playing field* voor afnemers van services.

API en URI strategie

Alle functionaliteit en gegevens van het stelsel worden in principe als zogenaamde Application Programming Interface (API) aangeboden. De bouwers van het digitale stelsel maken zelf ook gebruik van deze API's. Op basis hiervan kunnen anderen diensten worden ontwikkeld.

Bijvoorbeeld leveranciers die producten maken voor landelijke of regionale overheden. Of appbouwers die andere doelgroepen willen bedienen.

Zo ontstaan verbeterde, nieuwe of efficiëntere toepassingen op basis van de functionaliteit en data van het stelsel voor iedereen in Nederland. Met als gevolg innovatie en economische groei.

De API's moeten gemakkelijk te gebruiken zijn door ontwikkelaars. Daarom is er een API- en URI-strategie opgesteld. Deze strategie geeft uitleg over de opbouw van API's en de eisen die gesteld worden aan ontwikkelaars.

De API- en URI-strategie is opgesteld samen met de bouwers van het digitale stelsel. Vertegenwoordigers van de landelijke en regionale overheden en ontwikkelaars hebben meegedacht. De strategie kan, als dat nodig blijkt te zijn, nog wijzigen. Dit past in de kortcyclische werkwijze van het programma Aan de Slag met de Omgevingswet. De strategie biedt nu wel voldoende basis en is leidend voor het hele programma. Als er wijzigingen komen, worden de documenten op de website aangepast.

[Bekijk hier de API-strategie](#)

Met de URI-strategie wordt alle informatie van het stelsel op een gelijke en samenhangende manier vindbaar en toegankelijk. De URI-strategie geeft duidelijkheid hoe URI's opgebouwd moeten worden. URI's bieden een mechanisme om naar bronnen te verwijzen ongeacht waar deze zich bevinden.

[Bekijk hier de URI-strategie](#)

Ontwikkelaarsportaal en API store

Het ontwikkelaarsportaal is een website die informatie biedt over de DSO services en is specifiek gericht op ontwikkelaars en ICT-dienstverleners. Met de geboden informatie wordt er inzicht gegeven in welke API's er zijn en hoe de DSO services gebruikt kunnen worden.

De API's staan opgesomd in de API store, van hieruit kunnen ontwikkelaars de documentatie raadplegen, de API's testen en gebruiken. Via het ontwikkelaarsportaal wordt het gebruik van de DSO services in innovatieve toepassingen gestimuleerd, dit kunnen bestaande applicaties voor Bevoegd Gezagen zijn of nieuwe apps voor burgers. Via een forum en evenementen wordt de interactie met de ontwikkelaars opgezocht, om daarmee een community op te bouwen.

Community

Om kennisuitwisseling omtrent de services van het DSO te faciliteren en stimuleren, wordt er een community gevormd waar app-bouwers, developers en software- en dienstenleveranciers informatie kunnen vinden en uitwisselen. Deze community kan als deel van het totale gebruikersveld ook stem geven aan de daadwerkelijke behoefte aan informatieproducten (diensten), en vult dus een deel van de gewenste vraagsturing in. De 'start'community zal bestaan uit organisaties die op korte termijn een deel van de DSO-services zullen gebruiken, om hun software en systemen op tijd aan te kunnen sluiten op het DSO.

Leveranciersdagen

DSO organiseert twee keer per jaar een leveranciersdag. De meest recente vond plaats op 13 juni 2017. Tijdens deze dag zijn er plenair verschillende presentaties gegeven over het digitale stelsel en zijn er verschillende workshops gehouden. Alle presentaties en het verslag van deze dag kunt u op deze pagina vinden:

<https://aandeslagmetdeomgevingswet.nl/digitaal-stelsel/documenten/documenten/kennisdag-digitale/>

De volgende leveranciersdag vindt plaats in het najaar van 2017.

VRAAG 2: ACHTERGRONDINFORMATIE

De invoering van de Omgevingswet door gemeenten, wordt vanuit VNG ondersteund door een programmateam dat een nauwe relatie onderhoudt met het programma Aan de Slag met de Omgevingswet.

<https://vng.nl/onderwerpenindex/ruimte-en-wonen/omgevingswet-invoering>

Het programmateam werkt nauw samen met een netwerk van contactpersonen per gemeente.

<https://www.romnetwerk.nl/portal>

Digitalisering van de informatievoorziening is een belangrijk thema. In de voorbereiding op de Omgevingswet werken gemeenten samen aan de inrichting van de informatievoorziening. Dit is gestart met een project waarin verkend is welke eisen er door de Omgevingswet worden gesteld aan de gemeentelijke informatievoorziening. Dit is de Verkenning Informatievoorziening Omgevingswet.

<https://vng.nl/onderwerpenindex/ruimte-en-wonen/omgevingswet-invoering/publicaties/vng-eindrapportage-verkenning-informatievoorziening-omgevingswet-vivo>

Na de verkenning zijn gezamenlijke projecten gestart in programma UIVO (Uitwerking Informatievoorziening Omgevingswet). Dit wordt begeleid door KING, die in werkateliers nauw samenwerkt met gemeenten en omgevingsdiensten.

<https://www.kinggemeenten.nl/secties/vivo-verkenning-informatie-voorziening-omgevingswet/collectief-gemeentelijke>

Met UIVO beogen we dat gemeenten in samenwerking de capabilities verwerven die zij nodig hebben om met de Omgevingswet te kunnen werken. In het Jaarplan UIVO-CG voor 2017 zijn deze als volgt beschreven:

1. Gemeenten weten wat op bovenlokaal niveau (regionaal, landelijk / collectief, ...) door wie wordt ontwikkeld en georganiseerd op het vlak van Informatievoorziening en ICT. Dat geldt specifiek voor DSO, Informatiehuizen en collectieve voorzieningen.
2. Gemeenten weten wat ze op het vlak van informatievoorziening en ICT (inclusief informatiebeveiliging en privacy) voor de eigen organisatie moeten inrichten. Ze weten daarbij ook wat minimaal noodzakelijk is om te kunnen werken conform de Ow.
3. Gemeenten weten waar ze op welke wijze op moeten aansluiten (DSO, IH, collectieve voorzieningen, ...).
4. Gemeenten kunnen hun eigen eisen en wensen m.b.t. hun leveranciers specificeren en hun lokale sourcingstrategie bepalen (daarbij ondersteund door de instrumenten en activiteiten van leveranciersmanagement KING).

5. Gemeenten beschikken over een programmaplan voor de realisatie van IV en ICT voor de eigen organisatie in de periode tot medio 2019.

Projecten binnen UIVO zijn gericht op:

- Uitwerking van de bedrijfs- en informatiearchitectuur
- Betrokkenheid gemeenten bij de informatiehuizen
- Relatie gemeentelijke informatievoorziening en wet- en regelgeving
- Opstellen omgevingsplan
- Collectiviteit en sourcing (gezamenlijke oplossingen voor taken, voorzieningen of activiteiten)
- Leveranciersmanagement
- Privacy en informatiebeveiliging
- Pilots en praktijkbeproevingen
- Snelservice voor dienstverlening in het omgevingsloket
- Omgevingsmanagement

In UIVO I (I = Interbestuurlijk) werken gemeenten, provincies, waterschappen en Rijk nauw samen aan ketenprocessen en –architectuur, zaakgericht werken en archivering, serviceconcepten voor dienstverlening en innovatieve pilots voor informatievoorziening. Dit project heeft ook een roadmap opgeleverd, waarmee projectmanagers van overheden hun project tot in detail kunnen plannen.